

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 3. OKTOBRA (OCTOBER 3), 1935. Subscriptions \$6.00 Yearly. STEV.—NUMBER 193
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Italijanski konzuli in podaniki odhajajo iz Abesinije

Cesar Selassie bo odredil splošno mobilizacijo v nekaj dneh. Fašistični tisk obnovil napade na Anglijo zaradi koncentracije bojnega brodogradstva v Sredozemskem morju. Italijanske podmornice zavzele strateške pozicije v Rdečem morju. Liga narodov proslavila enajstletnico uveljavljenja mirovniških protokolov

Addis Ababa, 2. okt. — Cesar Selassie je danes obvestil Ligo narodov, da so italijanske čete prekoračile mejo v južni Eritreji in vpadle v Abesinijo. Ta napad smatra Selassie za prvi čin agresije in začetek vojne med Italijo in Abesinijo. To vest so sporočili glavnemu stanu v Džibuti francoski vojaški letalci, ki so opozorili gibanje italijanskih letal ob meji Abesinije.

Addis Ababa, 2. okt. — Luigi Venci Gigliucci, italijanski poslanec v Addis Ababi, je danes izjavil, da morajo vsi italijanski podaniki in Grki, ki uživajo italijansko protekcijo, zapustiti Abesinijo do 5. novembra. Ta odločba je sledila večeršnjim, ko so italijanski konzuli in njihovi uradniki pozvani, naj se umaknejo iz provinc Adowa in Harrar. Skupaj dvajset drugih konzularnih uradnikov v notranjosti Abesinije je na poti proti Addis Ababi, Sudanu in Eritreji na kobilicah in mulah. Zaradi slabih cest je potovanje oteženo in vzelo več dni, da dosežejo cilj.

Povodnji, ki je reka Nil preplavila bregove v Dejenju, so zapeljali štiri italijanske konzularne uradnike, ki so na poti proti abesinjski prestolici. Narasle vode jim onemogočile prehod s čolni. Tujezemci v Abesiniji so prestrašeni, da bo cesar Selassie odredil splošno mobilizacijo proti temu tečaju. Po izjavi italijanskega poslanika bo ta akcija formalnost, ker so bili že vsi italijanski podaniki in Grki, ki uživajo italijansko protekcijo, zapeljani v armado. Odredba glede mobilizacije je že v rokah provincijskih gubernorjev in vojaških poveljnikov in sedaj čakajo le na izvrševanje razglasa mobilizacije.

Abesinske ženske so že obljubele svojo pomoč v slučaju izbruhne vojne. Nekatere bodo odšle "napadalne čete", druge bodo donasale živež in municijo na fronto in stregle ranjence v bolnikih. Abesinske ženske so igrale važno vlogo v preteklih vojnah svoje dežele in so kot hrabre bojovnice. Ameriški zdravniki in bolničarji bodo tudi pomagali pri oskrbi bolnikov in ranjencev. Dr. Robert W. Hockman, čigar dom je v Wheatonu, Ill., je že odpočil proti meji z veliko zalogo zdravniške opreme, ki jo je prenesel v Abesinijo rdeči križ.

Tu se širijo nepotrjena poročila, da je sto japonskih vojaških častnikov dospelo v Britsko Somalijo in so sedaj na poti proti Abesiniji.

Rim, 2. okt. — Fašistični tisk je obnovil napade na Anglijo in izvedel, kaj je namen koncentracije britskega brodogradstva v Sredozemskem morju. V koncentraciji vidi že izvajanje militarističnih sankcij proti Italiji in vprašuje, zakaj je Anglija pripravljena na blokado, ko druge države, včlanjene v Ligo narodov, se niso odobrile sankcij, ne ekonomskih in ne finančnih, proti Italiji. List "La Tribuna" je označil to koncentracijo britskega brodogradstva za čin agresije.

Italijanski uradni krogi dvojnemu članice Lige narodov zagovarjajo sankcije proti Italiji in jo označujejo za agresivnost, ker je proslavila svoje bojno brodogradstvo v Sredozemskem morju.

Domače vesti

Dva nova grobova v Penni St. Mary's Pa. — Zadnje dni je tu umrl Frank Cek, star 40 let in doma iz Hrušice na Notranjskem. V Ameriki je bil 20 let. Zapušča družino.

Philadelphia, Pa. — Tu je umrla Mary Osrečak, članica društva 284 SNPJ, stara 34 let in doma iz Brestova na Hrvaškem. Zapušča družino.

V bolnišnici Warren, O. — Lucija Jovič, članica društva 321 SNPJ, je bila te dni operirana v tujakšnji bolnišnici in zdaj je na povratku k okrevanju. — Rojak Blaž Zrebec je bil težko pobit na roki. Zdravi se doma.

Clevelandske novice Cleveland. — Sledeči rojaki in rojakinje so se vrnile z obiska v stari domovini: Mary Kusljan, Jennie Kavčnik, Matilda Kodrič in Josip Ponikvar. — Frank Urankar je prejel žalostno vest, da je v Vodcah pri Moravčah na Gorenjskem umrl njegov oče Jože Urankar v starosti 82 let.

Parobrodne družbe kapitulirale

New York. — Štiri velike parobrodne družbe — Grace Line, Black Diamond Line, New England Steamship Co. in American Hampton Roads Line — so pristale na zahteve radiooperatorjev. Priznale so unijo in zvišale mezde do \$25 na mesec. International Mercantile Marine Co. je podpisala dogovor z unijo pred nekaj tedni in ni bila prizadeta v zadnji stavki. Stavka je še v teku proti par drugim parobrodni družbam, ki operirajo parnike na jezerih.

Rumunski velemorilec ubil tudi svojega očeta

Bukarešta, 2. okt. — Bazil Tsaciuc, mlad velikan, ki je do slej priznal, da je v zadnjih petih letih ubil 21 oseb, je večer priznal tudi to, da je njegov oče tudi med njegovimi žrtvami. Fanta so pripeljali v Bukarešto in izročili ga bodo psihijatrom, ki domneva, da je Tsaciuc zelo redek abnormalne in dober predmet za opazovanje.

Italijane v Južni Ameriki rekrutirajo za vojno

Buenos Aires, Arg., 2. okt. — Prvi kontingent italijanskih izseljencev, 200 mož po številu, katere so rekrutirali Italijanski konzuli po Južni Ameriki, je danes odpočil v Italijo za vojaško službo v Afriki.

Roosevelt apelira na liberalce

Vse radikalne grupe naj se mu pridružijo

Los Angeles, Calif. — Predsednik Roosevelt je v torek govoril 70.000 poslušalcem v tujakšnji Kollizeju in velika množica pred njim ga je tako navdušila, da je apeliral na "progressivne liberalce", katerih je California polna — Sinclairjevi epikoveci, pristaši dr. Townsenda in drugi — naj osvoje program "New Deal" in z njim vred prodirajo do svojega cilja. Rekel je med drugim, da največji problem progresivne demokracije niso napadli reacionarjev, temveč kako naj se pomirijo med seboj in združijo progresivni demokratije sami.

"Ogromna večina liberalcev teži za enim ciljem", je rekel Roosevelt, "ali njih pota do tega cilja so različna. Potrebno je torej, da si poiščejo skupno pot, če hočejo biti uspešni in v ta namen mora vsakdo dati koncesije drugemu; edino na ta način bomo vsi dosegli jedro tega, kar želimo".

Roosevelt je v ponedeljek govoril v Boulder Cityju, Nev., kjer vlada gradi veliki jez. V tem govoru je stavil za zgled to ogromno inženirsko delo, največje za panamskim prekopom, in pobijal očitke, da njegova administracija zapravlja denar na debelo. V torek zvečer je pa Roosevelt prispel v San Diego.

Farmarji zahtevajo višje cene za mleko

Chicago, 2. okt. — Piktiranje, razlivanje mleka in druge nerednosti so spremljale prvi dan stavke mlekarjskih farmarjev v severnem Illinoisu in južnem delu Wisconsinu, ki zahtevajo višje cene od čikaških mlekarj. Avtoritete v okrajih Cook, McHenry in Kane so podvezle potrebne korake, da preprečijo morebitne nemire. Farmarski piketi, ki so zastražili ceste, so uspeli, da ni bilo dostavljenih 35.300 galon mleka čikaškim mlekarjem, do čim so ga 35.300 galon izlili v občestne järke. V Genoa Cityju, Wis., je skupina sto farmarjev odprla mlekarjske tanke, ki so stali na progi Chicago & Northwestern železnice in tako uničili 27.5000 galon mleka. Pobežniki so v avtomobilih predno je prišel George O'Brien, šerif okrajja Walworth, s svojimi deputirani na lice mesta, da jih razprši.

V republiki Ekvador zapirajo jezuite

Guayaquil, Ecuador, Južna Amerika, 2. okt. — Francisco Borja Kueny, vrhovni vodja jezuitov v Ekvadorju, je bil večer aretiran zaradi političnih aktivnosti in najbrže bo izgnan.

VPLIV KREDITNE LIGE SE RAZŠIRJA V KANADI

Stranka združenih farmarjev uničena v Alberti

KONSERVATIVCI VZNEMIRJENI

Calgary, Alta, 2. okt. — Stranka združenih farmarjev, ki je bila 14 let na krmilu provinčne vlade v Alberti, je v razsulu. Morala se je umakniti Ligi socialnega kredita, ki je izšla zmagovita iz volilnega boja 22. avgusta t. l. in izvojevala 56 od 63 sedežev v provinčni zbornici. Liberalci so dobili pet, konservativci dva sedeža, stranka farmarjev pa nobenega.

Premier province Alberta je postal William Aberhart, vodja Lige socialnega kredita, ki je v volilni kampanji obljuboval mesečno dividendo \$25 vsaki odrasli osebi, če bodo volilci postavili njegovo stranko na krmilo. Liga stalno pridobiva na vplivu v zapadnih provincah in gotovo je, da bo dobila več sedežev v kanadskem parlamentu pri volitvah, ki se bodo vršile 14. oktobra.

Polom stranke združenih farmarjev, ki je neomejeno vladala v provinci Alberti dolgo vrsto let, so v glavnem povzročili škandali v vodstvu stranke. Bivši premier J. E. Brownley je bil obtožen, da je zapeljal neko dekle, O. L. McPhersona, ministra javnih del, pa je obdolžila njegova žena, da je izposloval razporoko pod sleparski pretvezami.

Uspehi, ki jih žanje Liga socialnega kredita, razburjajo voditelje konservativne vlade, kateri načeljuje premier R. B. Bennett. Da ustavi napredek Lige, ki stalno pridobiva pristaše s svojimi obljubami, je naznanil nov program glede uveljavitve mladim ljudem. Program določa starostno pokojnino za delavce v starosti 60 in več let. Ti naj bi pustili delo v industrijah in tako napravili prostor za mlade ljudi. Ekonomski strokovnjaki dvomijo, da bi mogel Bennett uveljaviti svoj program, ker predvideje stroške, ki jih vlada ne bi mogla zmagovati. Ti pravijo, da bi morala federalna vlada potrošiti najmanj 125 milijonov dolarjev letno, če bi vsaka oseba v starosti 60 in več let prejela tedensko pokojnino \$10, kakor določa Bennettov program.

Obljuba Lige socialnega kredita, da bo vsaka odrasla oseba prejela mesečno dividendo \$25, je bolj vabljiva nego Bennettov program, zato se njen vpliv širi v Kanadi ko prerizki požar.

Spor v angleški delavski stranki

Lansbury, vodja v zbornici, bo najbrže izključen

London, 2. okt. — Vsa znamenja kažejo, da bo George Lansbury, pacifistični socialist in danes vodja delavske skupine v angleškem parlamentu, moral zapustiti delavsko stranko. Lansbury, ki nasprotuje stališču večine v delavski stranki in Kongresu strokovnih unij glede obojestrone sile Lige narodov za preprečitev vojne v Afriki, je bil večerj podvržen ostri kritiki na konferenci stranke v Brightonu. Ernest Bevin, vodja večine v Kongresu strokovnih unij, je zahteval, naj Lansbury zapusti delavsko stranko, če se noče pokoriti sklepom večine.

Lansbury je v svojem zagovoru rekel, da ne vidi nobene razlike med masnim klanjem, ki ga organizira Liga narodov in masnim klanjem med posameznimi državami; po njegovi sodbi je vsaka obojestrone sile, pa naj bo namen še tako dober, neopravičljiva.

Več voditeljev delavske stranke v Angliji je že odstopilo, ko se je eksekutiva stranke izrekla za sodelovanje Anglije v Ligi narodov pri vsaki akciji, tudi z orožjem, če bo treba, da prisili Italijo k miru v Afriki.

Politični manevri gov. Merriama

Ponuja se republikanec kot predsedniški kandidat

San Francisco, Cal. — (FP) — Gubernor Frank F. Merriam se nadeja, da bo s podporo pristašev Townsendovega penzijskega načrta in vojnih veteranov pridobil republikansko stranko, da ga bo imenovala za predsedniškega kandidata. Merriam se je izrekel za Townsendov načrt v zadnji gubernerski kampanji in s tem je dobil veliko pristašev med ljudmi, ki se ogrevajo za ta načrt.

Kot gubernor je nastopil na nedavni konvenciji Američke legije v St. Louisu in je povedal legionarjem, da je on za izplačitev bonusa bivšim vojakom. Politični opazovalci pravijo, da bo Merriam s svojim prikupljanjem starih ljudem in veteranom dobil veliko število pristašev in ga bodo morali republikanski politiki upoštevati kot predsedniškega kandidata.

Merriamovi zadnji politični manevri ne ugajajo reakcionarim interesom v Californiji, ki so ga postavili na krmilo državne vlade. Oni so proti plačevanju pokojnine starih osebam in izplačitvi bonusa bivšim vojakom. Iz tega razloga bodo rajši podpirali Herberta Hooverja, ki se ni izgubil upanja, da ga bodo republikanci izbrali za predsedniškega kandidata na konvenciji prihodnjega leta.

Zapostavljanje žensk v Oklahomi

Oklahoma City, Okla. — Pri zadnjih izrednih volitvah so volilci odločili, da mora biti Oklahoma še nadalje edina država v Uniji, v kateri ne morejo ženske imeti važnega političnega uradnega položaja. Volilci so glasovali o šestih amandmentih k državnemu ustavi in amandment glede ženske pravice do političnih uradov je bil poražen z veliko večino, dočim je bil dodatek, da osebe v starosti 60 in več let, ki nimajo sredstev za preživljanje, dobijo \$30 mesečne pokojnine, sprejet. Frances Korn, predsednica sveta demokratičnih žensk, je rekla, da so ženske same krive poraza, ker se premalo zanimajo za politična vprašanja.

VROČ BOJ SE OBE-TA NA KONVENCIJI FEDERACIJE

Pereče vprašanje bo industrijski unionizem

LEWIS BO VODIL TA BOJ

Washington, D. C. — Eno glavnih vprašanj, ki pride v ospredje na letošnji redni konvenciji Američke delavske federacije v Atlantic Cityju prihodnjega teden, bo industrijski unionizem. Največja ironija pa je, da glavni vodja in zagovornik industrijske forme američkega unionizma bo — kakor je bil na lanskem zborovanju — John L. Lewis, predsednik rudarske unije United Mine Workers of America. Rudarska unija je industrijska; vsi delavci pod zemljo in na površju okoli šahta, ki imajo opraviti s premogom, naj bodo kopači, kovači, tesarji, mašinisti in vozniki, so na podlagi čarterja člani rudarske unije.

Lewis zagovarja industrijsko formo unionizma s praktičnega stališča, to se pravi, iz svoje izkušnje, in upravičeno računa, da bi Američka delavska federacija veliko več dosegla in veliko bolj razmahnila svoje članstvo, če opusti svoj stari sistem "craftov" in vzame industrijsko linijo na vsem svojem polju. Toda Lewis ima hude nasprotnike v stari gardi, oni, gardi, ki je drugače, na primer, politično, prav tako reakcionarna kakor je on sam, toda v tem oziru je za en klin nižje od njega. Ti njegovi nasprotniki celo pripravljajo napad na njegovo organizacijo, katero bi radi razdelili na "craftne" unije.

Lewis ima na svoji strani pivovarniške delavce, ki so v hudem notranjem boju s starokopitnimi voditelji, kateri bi radi razcepili pivovarniško unijo v dve ali tri unije; dalje ga v tem vprašanju podpirajo unije oblačilnih delavcev in kovinarske organizacije. Morda dobi na svojo stran tudi avtne in tekstilne delavce.

Stara garda ima največjo oporo v stavbnih strokah, ki se še vedno trdno drže na stari liniji strokovnega unionizma.

Delavskemu listu pretijo s tožbo

Razkrinkal je protidelavsko politiko justičnega departamenta

Sioux Falls, S. D. — (FP) — Militantnemu farmer-laboritskemu tedniku "South Dakota News" so zagrozili z odškodninsko tožbo, ker je razkrinkal zaroto državnega justičnega departamenta, čigar agent je hujskal na izgredo, kar bi omogočilo aretacije delavskih voditeljev in omreženje. Zrtve te zarote naj bi bil E. R. Evans, predsednik krajevne organizacije Delavske zveze, in drugi militantni delavski voditelji.

Ta agent, katerega je razkrinkal delavski list, je Roderick Weir, vodja stranke svobode. On je sedaj zapretel listu z odškodninsko tožbo in njemu so priskočili na pomoč demokratični politiki. Ti hočejo uničiti delavsko glasilo, ker je že parkrat prej razkrinkalo protidelavske aktivnosti državnega justičnega departamenta. Uredniki tednika pravijo, da bodo še nadalje razgaljali aktivnosti justičnega departamenta in demokratičnih politikov, ki delajo proti interesom delavcev in farmerjev. Pravijo, da so pisali resnico in imajo tudi dokaz, zato se ne boje odškodninske tožbe.

Pet angleških rudarjev na poti v premogovnik, kjer se je pripetila eksplozija in ubila 17 rudarjev.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Zdravne delave (seven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.00 na leto, \$1.75 na pol leta; za inostanje \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Računski doplogov in nenaročenih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (štice, pesmi, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v skrajni, če je priložilo pošto.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts of communications and unselected articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
3657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Naše jesenske aktivnosti
Johnstona, Pa. — Slovenski pevski zbor 'Jugoslavija' bo priredil veselico s plesno zabavo v soboto, dne 12. oktobra, v Slovenskem delavskem domu na Moxhamu. Uljudno se vabijo vsi ljubitelji lepega petja, da se udeležijo v velikem številu in s svojo navzočnostjo podkrepijo pogum našim mladim pevcem in pevčevam v korist vzdrževanja pevskega zbora, ki je simbol zavredne naselbine.

Vstopnina k plesu je samo 25c, drugače pa je prosta, namreč k bari. Pričakuje se velika udeležba.

Zbor 'Jugoslavija' se pridno vežba v petju, uči se lepe nove pesmi v slov. in angleškem jeziku, ki jih bo podal našemu občinstvu pozneje na svojem koncertu. Uljudno se vabijo vsi bivši pevci, ki so sodelovali pri prejšnjih zborih, da se spet priključijo za sodelovanje pri sedanjem zboru. Vaje so samo enkrat na teden, in sicer vsak ponedeljek zvečer. Torej ne more biti izgovora, da ni časa za to, zlasti v jesenskem in zimskem času.

Društvo 'Triglav' se tudi pripravlja, da uprizori zanimivo igr. Čas se ni določil, objavljen pa bo pozneje.

Zensko društvo 'Naša Sloga' se tudi pridno uri in pripravlja za uprizoritev lepe velike drame "Rdeče rože", ki je bila v Prosveti že mnogokrat opisana. Ta igra zahteva mnogo pažnje in truda od strani igralcev, da jo postavijo na oder in jo dovršeno uprizorijo. Na našem odru bo podana na 16. novembra.

Naj gornje vrstice značijo, da še nismo popolnoma zaspali, temveč da hočemo in želimo še obilo družabnega življenja v naši naselbini. — A. V.

Vprašanje kolektivizacije

Pueblo, Colo. — V vsaki dobi človeštva in v vsaki generaciji se je rodilo nekaj ljudi, ki so neumorno delali, učili in organizirali, da bi človeštvo dvignili na višjo stopnjo razumevanja vsega, kar je važno za človeka ter njegov obstanek. Vsi taki ljudje so bili preganjani, zaničevani in največkrat umorjeni. Temne vladajoče sile srednjega veka so enostavno pokončale vsako tako delo tedanjih učiteljev. Ampak take absolutistične sile razvoja niso mogle zaustaviti. Kakšno krvoliti so povzročile križarske vojne na povelje rimskih papežev, na ukaz tedanje katol. vere, ki je bila v rimski dobi monarhija v monarhiji. Vsako napredno misel je z mečem in v krvi zadržala; vse, kar ji ni bilo podložno in udano, je pokončala. Ali te črne sile niso mogle zaustaviti razvoja. Take sile so še v sedanjih dobi na delu; v naših časih, ko s stroji produciramo dovolj samo v naših državah, če se bi stroji stalno vrtili, da bi imeli za potrebe vsega sveta.

Ideja človeštva po federalizirani človeški družbi, po umnem gospodarstvu, ideja socializma je veliko starejša kot je pa Marksov "Kapital" ali čola socializma. Te ideje v človeštvo se ne more ubiti. Do tega vodi le ena pot: organiziranje in učenje ljudi. Za dosego tega so pa potrebna sredstva. Dokler ni teh, bodo ljudje, narod, masa, samo nihali sem in tja nevedoč kaj in kje so. Takšna je politika ameriškega delovnega ljudstva v dvajsetletju prošlosti. Dokler se je delalo, vsak dan na delo. To je bilo mišljenje povprečnega ameriškega delavca. Delalo in zapravljalo se je ter uganja'o neumnosti. Življenje je šlo naprej kar tako, ne da bi se zmenili, kako kdo gospodari. In ko se je kolesje strojev ustavilo, je bilo vse bogastvo v rokah plutokratov in njih agentov bankirjev, delavci pa imamo brezposelnost in glad.

Ali je čudno, če so se pojavili med nami ljudje z raznimi nasveti, kako ozdraviti depresijo, da se ne ovreže ameriške tradicije? Med takimi je Townsendova organizacija ali zdravnik Townsend, Anton Garden mu pravi, da je "čarovnik". Ta zdravnik ni čarovnik, ampak velik opazovalec razmer današnje produkcije, revščine in stradanja ljudi. Townsendov načrt je vsekakor sprejemljiv za vso Ameriko. Zgodovinar Wells pravi, da ameriško ljudstvo je neizobraženo.

Gotovo, če bi bilo izobraženo, ne bi bilo treba nikakih načrtov, da se deli kruh. Townsendov načrt je lahko razumljiv ameriški masi, zato se ga oprijemlje. V tem načrtu vidi rešitev brezposelnosti in gladi. Seje klubov so po protestantskih cerkvah. In govorniki — verjemite mi — na sejah so dobri poznavatelji ekonomije. Potom teh klubov se šele uči ljudi, katerih socialistični učitelji ne dosežejo. In kaj je bolje: čakati, da ljudje spoznajo socializem, ali odobriti načrt, socialni načrt, kakršnega ljudje brez težave razumejo?

Kako daleč smo že prišli z organiziranjem socialistične stranke? Tam smo kot smo bili pred dobrimi dvajsetimi leti. Nekateri socialisti se norčujejo iz vsega, kar ni v stranki druge internacionale. Socialisti, ta stranka je kakor bi rekli: kadar postanete, kadar bodo ljudje socialisti, pa bomo v socializmu. Največ norčevanja je seveda bilo in je še iz delavske Rusije. Tam je vse le diktatura. Kadar se je imenovalo Stalina, tedaj je bil vselej "diktator Stalina". Komunistična stranka je tarča socialistov v Ameriki. Louis Adamič je v knjigi "Grandsons" povedal, da so v Milwaukeeju "prominentni" ljudje rajši pristopali v socialistične klube kakor pa v društva. Na ta način so se hlinili ljudem za njih biznes, za njih profitne namene. Taka stranka ne more imeti discipline. Taki člani, ki pristopijo v stranko iz tega ali onega prijateljstva, tudi glasujejo po prijateljstvu, bodisi pri lokalnih ali splošnih volitvah. Taka stranka ima najmanj kritiziranih stranko, ki je vpostavila sredstva, ki vodijo v socializem. Taka stranka je danes v ruskem delovnem ljudstvu.

Nedavno tega je bilo v uredniškem članku Prosvete rečeno, da je razvojni socializem bolji kakor pa nasilni. Vsi pametni ljudje smo za mirni in učni razvoj človeštva. Kaj pa je razvoj? Vzemimo rusko sliko ali pa upor slo. kmetov, ko so pobijali tlako, pa ne bo veliko razlike. Če hočem zabiti žebelj v desko, moram prijeti za kladivo in udariti — druge poti ni! Če se hoče, da človeštvo ne obstane v razvoju, mora nekdo to resno povedati in trdo prijeti za vajeti, in pri vsem da se nevarnosti, da ga umorijo. Če komunisti prosijo vse delavstvo za skupno delo, za izobrazbo vseh delovnih ljudi, bo to tudi razvoj. In pred vsemi socialisti bo eno vprašanje: priznati skupno delo in podpirati gotov začetek, ali pa ostati cepljeno. Razumeti moramo razliko socializacije in pa nacionalizacije. Če za vse to ameriško delavstvo ne mara, ali ne more razumeti, ali se mu more ali zamore to vsiliti? Ne!

Sedaj, ako ljudstvo Združenih držav hoče novo socialno pravičnost z uvedbo Townsendovega načrta, ali zmoremo to ustavit? Ta načrt bo upravičen že zato, ker bo enak za vse države. Zahteva se \$200 na mesec, lahko se pa prične z lahkoto s petdeset dolarji na mesec. Vseh socialistov naloga pri tem je: podpreti načrt ali pa napraviti boljše.

Iz gotovih virov se poroča, če-

tudi se dežela izkoplje iz depresije in četudi industrija in trgovina oživi, da bo še vedno ostalo brez dela dvajset odstotkov ljudi. In to radi tega, ker se vedno izboljšujejo stroji po vseh industrijah. Kje se naj potem začne počitek ali pokojnina pri mladih ali starih? Še več, v gotovem času, ko bo tudi industrija socializirana, se bo starost za pokojnino znižala na 55 ali 50 let. To ni in ne more biti utopija, vsaj za ameriško ljudstvo ne. Toda, kakor rečeno, ako ne bo močne organizacije, take organizacije, ki lahko vpostavi nov socialni red, se tak načrt lahko odloži za leta in leta.

Na Townsendovih klubovih sejah je tudi včasih kak govornik, ki pove, da po vpeljavi take starostne pokojnine bo profitni sistem ostal kot je. Bodočnost bo povedala, koliko časa bo še taka uredba med ljudmi. Vse je odvisno od tega, koliko se ljudje nauče kolektivizacije; to je, da se ne izkorišča eden drugega. Ali se moremo čuditi temu, ali takemu mišljenju ljudi, ko so pa tako upreženi v sedanjim sistem ameriškega individualizma? Značilno je, da se vrše seje po prostorih protestantskih hramov in drugih reformiranih ver. Pastorji vseh teh ver so gonilna sila, ali vsaj za to, da se vendar uresniči ena socialna zaščita in odpravi revščina v izobilju vsega, kar človek rabi za dostojno preživljanje.

Namesto, da se od nekaterih socialistov tak načrt ubija, bi bilo bolje, da bi povedali, kakšno pokojnino bi uvedel kongres, ako bi sestajal iz večine socialistov. Potem se pa vprašajmo, kdaj bomo izvolili večino socialistov v kongres?

Od ruskega preobrata do sedaj je nekaj socialistov samo smešilo vse delo v Rusiji, ne "rank and file" člani stranke; od tukaj bo menda tudi spor v stranki. Resnično, kadar bo šola nove dobe, nove civilizacije, usmerjena in bo tekla kakor teče sedanjí promet, tedaj bo človeštvo zapopadlo pomen socializma. Sedanja ruska generacija to že razumeva: pomen nove kolektivistične dobe. In vsi poskušaj, ubiti to, bodo odprli nova pota federaliziranim socialističnim republikam v Evropi.

Joe Hočvar, 21.

Apel na mladino

Detroit, Mich. — Na zadnji seji delničarjev Slovenskega delavskega doma je prišlo do važnih debat radi vprašanja, kako naj se dom vzdržuje. Na razpravo je prišlo tudi vprašanje naše mladine. O tem bom tu spregovoril par besed, ker upam, da mi mladina ne bo zamerila, kajti povedal bom le resnico, med mladino pa sem tudi dobro poznan.

Če pride kdo naših rojakov v Detroit in bi slučajno naletel na večjo skupino naše mladine ter bi bil prijetno presenečen nad vtisom, ki bi ga dobil, bi mi seveda bili ponosni na naša naraščaj, na naše fante in dekleta. Toda stvar je drugačna. Imamo mnogo raznih prireditelj, zabav, iger itd. Pozivali in vabili smo našo mladino že pisмено in ustmeno, naj se bolj zanima za naše delavske organizacije, toda uspeh je bil vedno nezadovoljiv. Žal, da je bila naša mladina posebno zadnja leta mrzla napram našim aktiv-

Zena predsednika Roosevelta, ki je prišla na pogreb soproge notranjega tajnika Ickesa, ki se je ubila v avtni nesreči.

nostim, naše prireditve je posečala le v malih skupinah. Naši mladini smo posvetili že precej pozornosti in truda, da se bi bolj zainteresirala v našo skupno delo. Zato jo tudi sedaj odprto pozivamo in prosimo, da se odzove našemu vabilu za skupno sodelovanje ter da upošteva naš klic in se pridruži skupnemu delu.

Slovenski delavski dom bo priredil veselico v soboto, dne 12. oktobra zvečer v svojih prostorih. Za ta večer je nalašč najel najboljšo godbo v mestu, ker so se vedno slišale kritike radi godbe. Zato pa prosimo našo mladino, da nam pove, kakšno godbo si želi v S. D. D., ki bo igrala na veselicah enkrat ali večkrat v mesecu. Vedite pa tudi to, da vsakemu posamezniku ni mogoče ustreči. Povejte torej svoje mnenje, kakšno godbo hočete, zraven pa tudi to, zakaj se ne udeležujete naših priredb in zakaj ne zahajate v S. D. D. Domov odbor vam je vedno na razpolago, da ustreže vašim željam.

Naša mladina se mora zavdati dejstva, da je podjetje SDD skupno delo njenih staršev. In to delo, ta skupni dom bo ostal vaš, vaša lastnina, kajti vaši očetja ga ne morejo ne- steti v grob. Nikar se ne strmuje imena, ki ga nosi naše skupno aredišče — Slovene Workers' Home. Morda vam bo prišel kdaj še zelo prav.

Sedaj je v teku kampanja prodaje delnic. Kupite jih po svojih močeh. Prevzemite odgovornost mesta tega podjetja, vsaj nekatera, in gospodarili boste sami sebi, po lastni volji. S skupnimi močmi pa bomo splotje lažje izplačali. Na delo! Vsi jugoslovanski prebivalci tega mesta ste vabljani, da se v velikem številu udeležite plesne veselice SND v soboto 12. okt. zvečer. Igrala bo najboljša godba, postrežba bo zadovoljiva v vseh ozirih. Vabita vas gospodinjki klub in odbor SDD. J. Obravovich.

Coughlina vabijo nazaj k New Dealu

Senator Thomas ga pokuša privezati

Washington, D. C. — Demokratični senator Thomas iz Oklahome si je nadel nalogo, da pridobi detroitkega radiožupnika Coughlina in njegovo "Unijo socialne pravičnosti" nazaj na Rooseveltovo stran. Thomas je te dni povedal poročevalcem, da bo še ta teden konferiral s Coughlinom in ga urgiral, naj se vrne v tabor New Dealu in deluje za Rooseveltovo izvolitev v prihodnjem letu.

Thomas in Coughlin sta osebna prijatelja in stringata se glede finančnih reform in takojšnjega izplačanja bonusa bivšim vojakom na podlagi inflacije. Coughlin je še lani toplo podpiral Roosevelta, a letos se je obrnil od njega in pred več tedni ga je napadel kot "slabe vrste komunisti", ki ogražata ameriško ustavo.

Obe internacionalni proti vojni

Dne 5. septembra 1935 je imela skupno protivojna komisija Socialistične delavske internacionale (S. A. I.) in mednarodne stranke zveze (I. G. B.) v Zenevi sejo, da pravi skupno konferenco odbora I. G. B. izvršnega odbora S. A. I. dne 6. septembra.

Na konferenci, ki je obravnavala italijansko-ahesinski spor, je bilo navzročih 52 delegatov, ki so zastopali socialistične stranke dežel ter 11 mednarodnih poklicnih tajnikov. Prvi seji je predsedoval Louis de Broeck in je obravnavala problem Društva narodov (Velika Britanija) in Leon Jouhaux (Francija) sprejela po kratki debati soglasno slednjo resolucijo:

"Posebna konferenca odbora I. G. B. vršnega odbora S. A. I. ponovno poudarja svoji skupni seji v Zenevi dne 6. septembra 1935 svoje neomahljivo voljo miru; obsoja padalne namene fašistične Italije proti Afriki. Spričo sedanjega položaja apelirajo milijonov delavcev zadnjice na Društvo narodov, da vrši svojo nalogo, reši mir zagotovi oblast pravice nad nasiljem.

Nujna naloga Društva narodov je očrta po sedanjih vojni nevarnosti, ki zapoveduje zahteva, da zborovanje Društva narodov stopa popolnoma v smislu pravil ter eventalno uporabi sankcije.

Obe internacionalni, v zavesti svoje mirovne naloge, sta pripravljene, da jo popolnoma vrhita ter zagotavljata Društvo narodov, dobi učinkovito podporo delavcev in delavk njih zastopata, pri izvedbi vseh sankcij, ki se porabljajo proti napadalcu.

Konferenca je sklenila, da to resolucijo predloži delegacija ss. de Broeckere, Ha Jouhaux in Pietro Neni predsedniku S. Društva narodov, kakor tudi tajništvo Društva narodov, da jo sporoči članom sveta Društva narodov.

Popoldne 6. septembra se je konferenca pet sestala, da presoja položaj za bodočo. Po temeljiti razpravi, ki so se udeležili vsilni delegati politično strokovnih organizacij je bilo sklenjeno soglasno, da naj skupna, tivovna komisija S. A. I. in I. G. B. v poredni sledi dogodkom ter se jo pooblašča, brez nadaljnje sklice izredno sejo odbora I. G. B. in izvršnega odbora S. A. I., čim bi zahtevali dogodki. Skupni komisiji, ki tudi obema tajništvoma je bilo naročeno, nemudoma stopita v stik z vsemi priključni političnimi in strokovnimi organizacijami da konkretno razišče vse ukrepe, ki naj imeli namen:

1. povečati pritisk na Društvo narodov vlado, da izvrši vse dolžnosti, ki izhajajo iz pravil;
2. alarimirati javno mnenje vsega svetovnega svrhu priprave akcije napram napadalcu;
3. pripraviti sklepe, ki jih bo treba v jeti, v smislu na omejenih izrednih konferencah strokovnih in političnih organizacij z ozirom na različne možnosti, ki bi nastale v naslednjem razvoju.—D. P.

Kaj je inteligenca?

Na psihotehničnem kongresu, ki se vršičas na Dunaju, je govoril curiški inženir berer o vprašanju, kaj je prav za prav inteligenca.

Običajno vrednotenje po stopnji inteligence njeni "količini" ne zadostuje. Praktično se je izkazala ločitev inteligence v tri stopnje: dojemljivost, spomin in miselnost. Tudi pri "inteligentnem" človeku ta ali oni delni činitelj lahko manj razvijeni. Dojemljivost sestoji spet iz treh činiteljev: sposobnosti za dobro opazovanje, sila spominjanja in doumevanja. Pri miselnosti sposobnosti je treba razlikovati, da-li je nagajbolj na teoretično ali praktično stran ali ima glavni delež v njej domišljija. Ne inteligenca sama na sebi, temveč njena sposobnost vrsta odloča o uspehih v poklicnem življenju.

Novi izumi

Pariški listi poročajo o zanimivih novih izumih, ki jih razkazujejo na sedanjih razstavi tehničnih novot. Med drugim tam četveroglasto posodo, ki šteti s prorom in kurjavo, vrč, ki spremeni vsako tečino v nekoliko minutah v led, avtomatski zapiralnik za vodovodne in plinske pipe, čitniško hišico, ki jo lahko spraviš v — čeg, letišča kolesa in "nebesne bolhe", izredno majhna letala, ki veljajo okrog 12 frankov in tehtajo samo 34 kg. Na 100 kilometrov porabijo samo 8 litrov bencina, letajo pa z brzino 250 km.

Jeziki izumirajo

Angleški jezikoslovec Williamson trdi, da se število jezikov stalno pada. Vsako leto izumrje povprečno trije jeziki domačinov v Južni Ameriki, Afriki, Indiji ali Polineziji v prvih svetovnih jezikov. Ker govore danes še okoli 1500 jezikov tega padanja se ne opazimo, stf, za bodoča stoletja je računati s tem, da bodo jeziki divjaških rodov popolnoma izginili.

(Dolge iz prve kolone)
Kdo so pravi ljudje? Samo oni, ki se zavedajo, da so ljudje in ki hočejo živeti kot ljudje z vsemi človeškimi pravicami — svobodni in svobodnimi!

Samuel Hoare, britski zunanji minister, govori delegatom na skupščini Lige narodov v Zenevi.

Pismo iz Slovenije

Aktiven odpor hrvatskih fašističnega veslebskega režimu, ki se je pokazal zlasti pri zadnjih volitvah, je prišlo v Slovenijo. Na nastopih je nova vlada v dr. Stojadinec na čelu in dr. Korosec kot notranji ministrom. Od stradanja, političnega, nacionalnega, kulturnega in ekonomskega zatiranja poburjenim ljudem je nova vlada obljubila vse, kar se obljubi da: svobodo tiska, govora, združevanja, obljuba je kruha in delovnih mest, zmanjšanje davkov, amnestija in proglasila vse dotedanje režima za protiljudske, teokratske. Te obljube in zabljuje, da je nekdanji opozicijski dr. Korosec, ki je bil za seboj orgonno večino slovenskega ljudstva, stopil v vrsto. Slovensko ljudstvo je bilo tako vsaj malo upalo, da bo nova vlada naredila boljše, da bo nehala to pasje življenje. Toda Korosec ni storil ničesar: ostal je isti, mesto svobode je zamenjal za poseben forum za razpravo, ki udarja po vseh narodnih delavskih časopisih in listih, pojalil žandarmerijo, razpustil delavsko kulturno društvo "Svoboda" itd. Ljudstvo spoznava vedno bolj, da je tudi Korosec izdal, zakar ga izdali vsi doselej, da je v slovensko slovenskega revne ljudstva prav toliko, kot do slovenskega snega in da ne bo nič bolje, dokler si samo ne bo pomagalo.

Te spoznanje je napolnilo slovensko ljudstvo k sodelovanju hrvatskim ljudskim množicami, ki se pod imenom Mačka gora za vse tisto, česar jim dajeta vlada noče dati. Maček nam se sicer ne more praviti v situaciji; hotel bi ljudstvo pomiriti z obljubami in besedami o potrpljenju. Toda ljudstvo je dovolj potrpeljivo, ko ga odirali z davki in vsemoličnimi dejavnimi, ko so mu prepovedovali petje domačih pesmi, ko so trgali iz knjig najlepše sestavke iz hrvatskega slovenskega leposlovja, ko ga povsod prikrajševali, ljudstvo hoče dejanj in tako nastane vse gibanje Mačka čez državo. Po celi državi se vrše gromni shodi z deset tisoč udeležencev, kjer vsi zatirani manifestirajo za kruh, svobodo in mir, proti vojni, proti fašizmu, proti kakršnekoli zatiranju.

Na vzpodbudo Hrvatov so tudi v Sloveniji, zlasti na Slovenskem začeli prirejati shode družbene opozicije. Prvi tak shod naj bi se vršil 15. avgusta v Ljutomeru na glavnem trgu. Shoda so se nameravale udeležiti cele vasi in pričakovano se je do 15.000 udeležencev, kar je za naše razmere ogromno, če se pomisli, da je na mnogih raznih od "naroda izvenih" poslancev komaj toliko ljudi, da bi jih lahko na prste prešteli. Toda na dan shoda je bilo, da je prišlo v Ljutomer samo okrog 2000 ljudi. In to so se vsi ti ljudje — nekateri so prišli po 40 km daleč — zbirali v neki dvorani, so zvečer, da je shod prepovedan. Zlasti trenutno so shod prepovedali. To je ljudi ogorčilo: "Kaj, shod so prepovedali?! In kaj zdaj, ko smo po dežju in hladu hodili ure in ure daleč?!! In zato plačujemo davke, da nam shode prepovedujejo?! Zlasti shod! Govorniki nam obljubljajo svoboda Slovenija! Zlasti svoboda govora, tiska in združevanja!"

Sreški podnačelnik je nerazumno letal sem in tja, pozival ljudi, naj se razidejo, toda ljudje, ki so videli, da si delajo iz svoje dirkno norca, ker so shod prepovedali, zadnji hip, se niso hoteli raziti, temveč so zahtevali, da se shod vrši. Končno je sreški podnačelnik toliko dočel, da se zbrani množica na glavnem trgu pove, da je shod prepovedan in naj se jo razide, da se mirno razide. Toda shod je sklicatelj shoda, Pavel Horvat, toda, ko so ljudje začeli razhajati se je shod vršil v četveroredni vrsti, ki se je slovensko ljudstvo začelo in z vzklika-

Sprevid je spremljalo 15 žandarjev, mnogo pa jih je bilo skritih v koruzi ob pokopališču. Vsi govori so bili prepovedani, tudi župnikov.

Uradno poročilo je o ljutom. dogodkih poročalo sledeče: Nered na shodu sta organizirala sklicatelj shoda Horvat, ki je znan kriminalen tip... in Herencić Josip, student filozofije, ki je komunistično orientiran. Najprej je začela streljati masa, nato šele orožniki. V zmedu, ki je nastala, sta Horvat in Herencić pobegnili in je za njima izdana tiralica.

Vlada pa pristavlja, da so se vršili opozicijski shodi po celi državi in da ni nikjer prišlo do izredov razen v Ljutomeru, kjer so maso nahujskali komunisti in kriminalci.

Kaj je resnica, smo videli. Ljudstvo bi bilo popolnoma mirno, če bi mu pustili, da pove, kaj ga teži. Toda oblast ga je izzvala in zdaj skuša vreti vso krivdo na Horvata in Herencića.

Da je Horvat Pavel kriminalen tip, ki je že večkrat imel opravka z oblastmi, sploh ni mogoče. Po jugoslovanskem volilnem zakonu je lahko kandidat samo oni, ki ni bil obojen za kriminalna dejanja, Horvat pa je bil in je še vedno kandidat na Mačkovi listi. O tistem pa, da so komunisti nahujskali ljudstvo, o tistem pravi samo ljudstvo tako: Nas ni nihče nahujskal, mi smo samo zahtevali svoje pravice. Če pa so tisti, ki zahtevajo svoje pravice, komunisti — potem smo mi vsi komunisti.

Toda stvar s tem ni končana. Ker žandarmerija ni ulovila Horvata in Herencića, je začela povsod okoli, zlasti po bližnjem mestu Ptuj, stikati za ljudmi, ki so se udeležili shoda. In res so v noči od 9.—10. septembra aretirali v Ptuj in bližnji okolici 7 oseb, medtem ko jih 8 niso našli doma. Večina teh so bili poznani kot komunisti. Gnali so jih na žandarmerijo, kjer so jih vprašali, ali so bili v Ljutomeru. Trije so priznali, da so bili, medtem ko so štirje s pričami dokazali, da niso bili. Prič niso zašle, temveč so vseh sedem: 1 zdravnik, 1 advokata, 1 akademika, 2 mlada delavca in 2 kmečka fanta uklenili in jih po najzakotnejših ulicah peljali okoli mesta na kolodvor, čeprav so aretiranci zahtevali, da se jih vodi skozi mesto. Matere in žene, ki so prinesle aretirancem kosilo so napodili: Nad takimi postopanjem se je zgražala vsa poštena ptujaka javnost.

Aretiranci so vključeno odpeljali v Ljutomer in jih predali tamonjni orožniški postaji, kjer jih je zaslial sam morilec Ljuzeta Mavriča — narednik vodnik Nikola Baltić. Čeprav je grozil s pretepanjem in glavnjačo, ni izvedel nič več kot so izvedeli žandarji na ptujski žandarmeriji. Štirje sploh niso bili v Ljutomeru, za 3 pa, ki so bili, ni bilo nobenega dokaza, da so naredili kaj protizakonega. Vzlic temu jih še vedno niso izpustili, temveč so jih gnali za zaslivanje na srezkem načelnstvu ni prineslo nobenih novih rezultatov, so jih izpustili, ne da bi jim plačali vožnjo domov, čeprav so to oporočenci naj-energičneje zahtevali.

Tako se dela, dragi rojaki, z nami v "svobodni" Jugoslaviji.

Iz uredništva

— Strašno, koliko prispevkov nam pošilja ta Pisun.

— Veš kaj, priporočimo mu, naj si kupi svoj uredniški koš.

Radio v malem žepu

Pred dvanajstimi leti ni bilo še nobene radijske industrije, danes ima samo Anglija kakšno milijardo funtov naloženo vanjo. In kaj vse zmora ta industrija, vidiš najbolj na veliki razstavi, ki je odprta baš ta čas v ogromni dvorani Olimpije, središču vseh največjih londonskih sportnih dogodkov, razstav in uprizoritev.

Kakšnih 200 koj obsega ta razstava in v vsaki je videti kakšen čudež.

V tej koji ti n. pr. uljudno ponudijo cigareto iz srebrne škatle. V njej je ena sama cigareta, a ko se je dotakneš, opašiš, da je iz — lesa. Pogledaš natančneje in opašiš, da je ustnik vrtljiv. Tu se ti zablani v možganih. Ustnik ni nič drugega nego neznanatno majhen uglasovalni kondenzator neznanatno radijskega aparata. Pritisneš na neviden gumb in iz "cigaretne" škatle ti zasveni godba te in te postaje. To je pravi sprejemnik na daljavo, ki ne potrebuje več prostora, nega ga je v treh malih žepih tolvonika. Aparat ima drobno žarnico, ki ni večja od cigarete z uglasovalnimi pripravami in ustanovitvenimi gumbi vred. To vse gre v levi tolvonik žep. V desni žep gre do miniaturne baterije, ki daje električni tok žarnici in njeni anodi. Navidezna "veržica za uro" daje zvazo. In v levem zgornjem žepu je miniaturni zvočnik. Če hočeš poslušati inostranstvo, vzameš srebrn avinčnik s tankim s svilu ovitim kablom in ga vtakneš v zemljo. Potem pritrdiš žico na dežnik, klavir, posteljno mrežo ali napeljavo za električno luč ali pa daš enostavno ovlačen prst na majhen kovinski vijak s črko "A", in že si sam postal antena "Davidu" med radijskimi aparati.

V drugi koji zagledaš spet "Golijata" med radijskimi sprejemniki. Ogromno, krasno izdelano skrinjo, ki se ti odpre sama od sebe in ti dovoli, da si jo ogledaš od znotraj, če izgovoriš glavne besede: "Sezam, odprši se!" Pokrov se dvigne. Če hočeš poslušati oddajo iz Hilveruma ali od koder koli, dvigneš samo roko. Roka ustvari v etru potrebni kontakt. Roka spustiš dol in kontakt se prekine. Vse to oskrbi nevidni, infrardeči žarek iz nevidne žarnice. S tem aparatom pa lahko poslušáš vse, kar se ti zljubi, najbolj oddaljene javne in amaterske postaje na poljubnih valovnih dolžinah. Poslušáš lahko tudi gramofon. Obrneš samo neki gumb in že ti odigra 30 plošč zaporedoma, ne da bi ti bilo treba še kaj migniti.

Tako se ti vrsti čudež za čudežem. Pri tem aparatu ti n. pr. ni treba obračati treh ali štirih gumbov, preden dosežeš pravi zvočnik v pravi moči, temveč sediš nekoliko metrov od njega v udobnem fotelju in pritisneš samo na en gumb na sbonitni plošči. Trideset sekund pozneje se ti oglasi Paris in če ti njegov program ne ugaja, pritisneš še enkrat — oglasi se druga postaja itd. za vsako nadaljnjo postajo en sam pritisk in vsakokrat bo zvočnik idealno čist takoj.

Vidiš tudi ogromnega robota, ki ti odgovarja dovtipno na kakršnokoli vprašanje, ki mu ga zastaviš. Vprašáš n. pr., kateri konj bo zmagal pri naslednjem derbyju? Odgovor: "Prvi konj za ciljnim tratom." Vprašanje: "Kdo si?" Odgovor: "Radiosfinga, sintetični možgani." Zaman se trudiš, da bi si razložil, kako

Ko so pristanišni delavci v San Franciscu odklonili razkladanje tovora s parnika, ki so ga naložili stavkokazi, so uradniški družbe opravili delo.

Unijske mezde pri reliefnih projektih

Delavstvo pozdravilo Hopkinsovo akcijo

Washington, D. C. — Največja zapreka, ki je ovirala izvajanje programa reliefnih del, je bila odstranitev, ko je Harry L. Hopkins, načelnik administracije reliefnih del, odredil, da bodo delavci pri projektih, ki spadajo direktno v njegovo področje, prejemali "običajno plačo".

Mezdana lestvica, ki določa \$19 do \$94 plače na mesec sicer ni bila spremenjena, toda znižane so bile delovne ure od 120 na 80 mesec, da se tako zadosti zahtevam delavstva glede unijske plače.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je v imenu organiziranega delavstva pozdravilo Hopkinsovo akcijo kot "korak v pravi smeri". Delavstvo je končno dobilo tisto, kar je zahtevalo od začetka.

Hopkinsov odlok pomeni odobritev programa, ki ga je zagovarjalo organizirano delavstvo, ko je bil načrt glede federalne aropriacije \$4,880,000 za javna in reliefna dela pred kongresom. Ono je podpisal McCarranov amendment glede plačevanja "običajne mezde" delavcem, ki bodo uposleni pri reliefnih projektih, ki je bil pri rad pritiska Rooseveltove administracije na kongres poražen.

Relifni administrator Hopkins je pristal na revizijo programa po konferenci z reprezentanti stavbnih unij v New Yorku, ki so zaprotili a ponovno stavko izurjenih delavcev pri reliefnih projektih v newyorškem distriktu.

Baltimorski mestni svet obsodil nacije

Baltimore, Md. — Tukajšnji mestni svet je v terek z osemnajstimi glasovi proti enemu sprejel resolucijo, katera določa, da baltimorski atletiki bojkotirajo olimpijske igre v Nemčiji v prihodnjem letu. Obenem je bilo vključeno, da se prepis resolucije pošlje mestnim svetom petdesetih največjih mest v Združenih državah s pozivom, naj storen enak zaključek.

Rudarska stavka poravnana

Jackson, Cal. — Stavka rudarjev proti Central Eureka Mining Co. je bila poravnana, ko je družba pristala na priznanje unije, toda odklonila je zahtevo glede zaprte delavnice. V veljavi ostane stara mezda in delovne ure.

Ogorčenje

Prodajalka: Gospod, kupite to le krasno broško gospe, ki jo imate radi.

— Kaj pa mislite o meni! Jaz sem vendar oženjen.

Unijske mezde pri reliefnih projektih

Mnenja so različna. Nekateri katoliški voditelji, duhovni in laiki, izražajo simpatije za "New Deal", drugi ga pa kritizirajo. Jasno je, da edinstvo med njimi ni.

Dr. Goetz Brief, nemški zamenski profesor na katoliški univerzi v Washingtonu, je zadnji terek kritiziral novi zakon socialne zaščite, predvsem zavarovanje proti brezposelnosti. Rekel je, da je javno zavarovanje te vrste kvarno (!), kajti izkušnja je pokazala, da državna podpora poveča brezposelnost. Po njegovi sodbi se "privatni sistemi takega zavarovanja v industrijah samih že "najbolj obnesejo".

Na drugi strani je dr. John A. Lapp, ki je tudi katoliški vseučilišni profesor, govoril baš nasprotno in hvallil je zakon socialne zaščite.

Stanovanjski program ima ovire

Aropriacije znižane na sto milijonov dolarjev

New York. — Federalni program podiranja slumskih distriktov in gradnje cenenih stanovanj je v zastoju, kar je izzvalo ostre kritike. Langdon Post, načelnik newyorške stanovanjske administracije, je dejal, da je ta faza rekonstrukcijskega programa na robu poloma, kar je treba pripisati sebičnim interesom in pomanjkanju kooperacije s strani lastnikov zemljišč in bankirjev.

Post je na stanovanjski konferenci izjavil, da je predsednik Roosevelt zaradi raznih ovir nedavno reducirar aropriacije za gradnjo stanovanj na \$100,000,000 in to vzlic aplikacijam iz raznih krajev dežele glede vladne financiranja stanovanjskih projektov v skupni vsoti \$1,000,000,000. Post je dejal, da bi 250,000 družin dobilo dostojna stanovanja, ako bi federalna administracija odobrila predložene aplikacije.

Načelnik newyorške stanovanjske administracije je pozval Roosevelta, naj podpre zakonodajo, katero je v zadnjem zasedanju kongresa predložil senator Wagner. Ta zakonodaja določa ustanovitev permanentne federalne stanovanjske komisije, katera naj bi razpolagala z letnimi aropriacijami za financiranje stanovanjskih projektov.

Tajnik za notranje zadeve Harold L. Ickes je rekel, da so za zastoj stanovanjskega programa odgovorni lastniki stavbišč, ki so se zatekli k sodišču. Federalni sodnik v Louisville, Ky., je podpr lastnike z injunkcijo, katero je pozneje potrdilo tudi federalno apelatno sodišče. Vsa stvar je sedaj pred zveznim vrhovnim sodiščem, ki bo podalo končni odlok.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Katoliška kritika socialne zaščite

Stebri cerkve v Ameriki razdeljeni glede New Deala

Peoria, Ill. — Tu zborujejo voditelji in zastopniki katoliških dobrodelnih organizacij v Združenih državah in razni govorniki pretresajo poleg svojih načrtov tudi javne reliefne probleme in socialno zavarovanje.

Oddelek abesinske armade, ki se pripravlja in uri, da odbije italijansko invazijo Abesinije.

Oddelek abesinske armade, ki se pripravlja in uri, da odbije italijansko invazijo Abesinije.

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Povelovani Vladimir Levstik

"Ničesar ne rečeš, a? Zakaj pa ne? Stavim, da zato, ker imaš v sebi še nekaj prirojene sramu — ti, ki se potepaš z boksačem. O, saj sem slišala, kaj delata z Billyjem Robertsom. To ti je lep ptiček! A le počakaj, da ga dobi Charley Long v pesti."

"Hm, ne vem," se je oglašil Tom. "Po vsem, kar slišim, je Bill Roberts prav dober dečko." Saxon se je nasmehnila, kakor da bi hotela reči, da ona to najbolje ve, in Sara, ki je zaslačila njen nasmeh, je še bolj vzrojila.

"Zakaj pa ne vzameš Charleya Longa? Ves neumen je vate in tudi pijanec ni."

"Mislim, da popije svoj delež in še kaj po vrhu," je odvrnila Saxon.

"To je res," je pripomnil brat. "Zanesljivo vem, da ima zmerom sodec piva doma."

"Nemara si mu ga tudi ti že pomagala piti," je beavnala Sara.

"Morda," je rekel Tom in si kakor v spominih obrisal usta s hrbtom dlani.

"Nu, on si lahko privoščil, da ima sodec piva doma, če ga miče," se je Sara vrnila k napadu, ki je meril zdaj tudi na moža. "On plačuje svoje račune in zasluži dosti denarja — več od marsičkoga drugega."

"In nima žene in otrok, da bi moral skrbeti zanje," je rekel Tom.

"Niti ne večnih prispevkov za organizacije, ki nič ne hasnejo."

"O pač, seveda jih ima," je dobrodušno zardil Tom. "Prekletu malo dela bi našel v svoji delavnici ali v katerikoli drugi v Oaklandu, če bi ne bil dober s kovanci. Ti nič ne razumeš o delavskih razmerah, Sara. Organizacije je treba ohraniti, ako hočeš, da bi delavci od lakote ne poginili."

"O, seveda," je puhnila Sara. "Jaz ne razumem ničesar. Jaz sploh nimam pameti. Avša sem in ti mi to dopoveduješ vpricho otrok." Srdito se je obrnila k svojemu najstarejšemu, ki je od strahu odskočil. "Willy, tvoja mati je avša. Razumeš? Tvoj oče pravi, da je avša — tako trdi vam in meni v obraz. Avša, pa mir besedi. Drugič bo rekel, da se ji je zmešalo, in jo bo kratkomo posljal v norišnico. Kako se ti bo to zdelo, Willie? Kako se ti bo zdelo, ko boš videl svojo mater v prisilnem jopiču in obloženi celici, kamor sonce nikoli ne pojsije, in jo bodo topli kakor črnca pred vojno, Willie, topli in z gorjačami nabijali kakor pravega črnega zamorca? Vidiš, Willie, takega očeta imaš. Pomisli, Willie, v obloženi celici, mater, ki te je rodila, med norci, ki bodo vresčali in vpili okoli nje, in mrtvimi, ki so jih okrutni stražniki ubili in polili z živim apnom —"

Tako je s črnimi barvami neumorno slikala temno bodočnost, ki jo zanjo pripravljala njen lastni mož, med tem ko je začel deček, kakor da bi se bal neke nedoločne in nerazumljive katastrofe, a pobešeno, drhtečo spodnjo ustnico tiho jokati. Saxon je za trenutek izgubila oblast nad seboj.

"Oh, za Boga, ali res ne moremo biti pet minut skupaj, ne da bi se pripravili?" je vzrojila.

Sara je nehala obujati sliko blaznice in se obrnila k svakinji.

"Kdo se prepira? Ali ne smem več odpreti ust, ne da bi vidva planila po meni?"

Saxon je kakor v obupu skomignila z rameni in Sara se je obrnila k možu.

"Če imaš svojo sestro toliko rajši kakor mene, zakaj si me potem vzela, ki sem ti rodila otroke in delala zate kakor sužnja in se ubijala zate, da nimam več nohtov na rokah, ne da bi mi bil kdo hvaležen? Seveda, zaliti me pred otroki, to znaš in vpricho njih govoriti, da sem blazna. Kaj si pa kdaj storil zame, po-

vej? To bi rada vedela — jaz, ki sem kuhala zate in prala tvojo smrdljivo obleko in krpa-la tvoje nogavice in vse noči presedela pri tvojih pamfih, kadar so bili bolni. Na, tole poglej!"

Izegnula je brezoblično, zateklo nogo, obuto v velikanski, neočičen čevlji, čigar suho, grobo usnje je bilo vse ogoljeno, polno bunk in razpoklin.

"To poglej! Pravim ti — poglej!" Njen glas se je dvigal vse više in više in obenem je bilo, kakor da izvira čedalje globlje v grlu.

"To so edini čevlji, ki jih imam. Jaz. Tvoja žena. Ali te ni sram? Kje so moji trije pari? Poglej to nogavico."

Glas se ji je utrgal in mahoma se je sesedla na stol, ki je stal ob mizi; neizreklija zloba in beda sta ji strmeli iz oči. Nato je vstala, trdo in osekano kakor avtomat, si nalila čašo mrzle kave in prav tako sunkoma sedla nazaj. Kakor da bi ji bila kava prevročja, je nalila te cinkaste, nedoločljive brozge v podstavek in spet zastarmela predve, v kratkih, mehničnih sunkih butaje s prsi.

"Nu, Sara, pomiri se, pomiri se," ji je plašno prigovarjal Tom.

Nametu odgovora je počasi in s takšno premišljenostjo, kakor da bi njeno dejanje odločalo o usodi narodov in držav, obrnila podstavek in razlila kavo po mizi. Počasi in široko je vzdignila desno roko in prav tako počasi in široko položila odprto dlan z glasnim plokom na lice osuplega Toma. Trenutek nato je povzdignila glas in zagnala rezki, šripavi, enolični vris histeričnega brezumja, se spustila na tla in tam obsejala, zibaje se sem in tja kakor v mukah brezdanjega gorja.

Williejev tihi jok je postal glasen in mali deklici s svežima trakoma v laseh sta se mu pridružili. Tomov obraz je bil prepaden in bel, čeprav mu je na udarjenem licu še plamenelo; Saxon bi bila najrajši stopila k njemu, mu položila roke okoli vratu in ga potolažila — pa se ni upala. Sklonil se je k ženi.

"Sara, tebi ni dobro. Daj, da te denem v posteljo! Pospravil bom jaz namestu tebe."

"Ne dotakni se me! Ne dotakni se me!" je zavreščala in se divje vrgla v stran od njega.

"Pelji otroke na dvorišče, Tom, na izprehod pojdi z njimi, karkoli hočeš — samo ven jih spravi," je dejala Saxon. Kar bolna je bila, vsa blede, tresla se je po vsem telesu. "Pojdi, Tom, prosim, prosim. Na svoj klobuk. Sama bom opravila z njo. Vem, česa ji je treba."

Ko je ostala sama, se je z vročično naglico lotila pospravljanja; zaradi vreščice blaznice na tleh se je delala popolnoma mirno, čeprav v resnici ni bila. Lahko zgrajena hiša je zoprnoprepučala hrup in Saxon je vedela, da ga slišajo v obeh sosednjih hišah, na cesti in v hišah onkraj ceste. Strah jo je bilo, da ne bi med tem prišel Billy. In vrhu tega je bila vsa ogorčena in užaljena. Sleherna žilica v njej se je upirala kakor od studa; a premagovala se je in rahlo, pomirujoče božala Saro po čelu in laseh. In ko je ždela tako zraven nje in jo objemala z roko, se ji je posrečilo doseči, da je rezki, strahotni, nepretrgani vris vsaj nekoliko ponehal. Še nekaj minut in svakinja je ležala v postelji in samo še glasno ihtela. Na čelu in očeh je imela mokro brisačo — zoper glavobol, ki sta ga bili s Saxono zaradi lepšega molče postavili na mesto histeričnega napada.

Ko se je približal po cesti peket kopit, ki je pred hišo utihnil, je bila Saxon spet toliko prosta, da je mogla smukniti k hišnim vratom in pomahati Billyju z roko. V kuhinji je našla Toma, ki je ves potrt in vznemirjen čakal njenih poročil.

(Dalje prihodnj.)

Math Bahor (Pittsburgh):

Doživljaji vojaškega prostovoljca

(Nadaljevanje.)

Zgodaj zjutraj smo bili že zbrani zunaj vojašnice in pripravljani na odhod. Stotnija, h kateri sem spadal, je morala prva odkorakati po glavni cesti. Naše nahrbtnike so vozili konji, mi smo pa morali nositi strojne puške, da smo bili tako pripravljani za slučaj sovražnega napada. Predno smo odkorakali nas je nagovoril major Knific. Rekel je, da nas Madžari lahko napadejo s kakega hriba, toda mi moramo pokazati, da smo kranjski Janezi, ki se ne ustrašijo vsakega.

Tako je prišel čas odhoda. Najprej je odšlo šest konjenikov, na vsakih sto korakov od eden, da bi nam lahko sporočili nazaj, če nam bi preti kakakna nevarnost. Potem smo se tudi mi s Knificom na čelu, ki ga je tako lomil, da bi bili kmalu popokali od smeha, napotili za njimi. Najbrž je on prej zvrnil par kupic rujnega in zato je bil tako razigran.

Ko smo dospeli do prejšnje meje, se je začel narediti dan. Konjeniki so stali za mejo, kajti nihče ni hotel prestopiti mostička, ki se je dvigal nad globino, iz katere se je kadilo in kjer so

madžarski vojaki še prejšnjo noč kurili. Seveda smo se tudi mi ustavili ter postavili strojne ob cesti za vsak slučaj. Ko smo tako nekoliko časa čakali in se v globini ni nič genilo, je major ukazal konjenikom, naj gredo naprej, kar so tudi storili. Ker niso poročali o nobeni nevarnosti, smo se tudi mi dvignili in podali za njimi. Pred nami je jahal Knific na konju in v trenutku, ko je prišel do mostička, je pritekel iz bližnje hiše šest mladih deklet, ki so se postavile pred majorja s klicem: "Stoj!" Major se je res ustavil in potem obrnil proti nam ter rekel: "Fantje, pripravite se, sovražnik je že tu, toda če boš pred tem sovrážnikom pometal puške v koruzo, se ne smete več bahati, da ste Kranjci!" Nato se je obrnil k dekletom ter jih vprašal, kaj želijo.

Dekleta so mu povedala, da so nam prinesla čestitke prebivalcev vse vase, ki so silno veseli, da so po dolgem času postali zopet Slovenci. Nato so obstopile čisto ter nas z rutičami pozdravljale, dokler jim nismo izginili iz pred oči. Potem smo bili v vsaki vasi, skoz katere smo šli, navdušeno pozdravljeni. Ljudje v pra-

niških oblekah so se zbirali ob cestah in nam prirejali lepe sprejeme. Kaj takega nismo bili deležni na Koroskem.

Ves dan smo hodili in le tu in tam smo dobili kratek odmor. Sonce je pripelalo na lepo pokrajino, še bolj pa je mučila vročina nas, ki smo nosili težke tovore. Dohajali smo stotnije madžarskih vojakov in tudi ti so nas pozdravljali. Častniki so si podajali roke in čakali, da smo šli mi naprej, oni so pa potem počasi korakali za nami. Videlo se je, da se nobenemu nikamor ne mudi.

Ko se je znočilo, smo se ustavili pri velikih kupih slame, kjer smo tudi prenočili. Tu smo dobili večerjo in vsak steklenico vina. Ob treh zjutraj smo morali že vstati, kajti napraviti je bilo treba dolgo pot predno nas je pozdravilo vroče sonce.

Ob enajstih smo dospeli v prijazno vas Šalovec, kjer po večini prevladuje slovenska govornica. Tu smo izvedeli, da imamo še pol ure hoda do našega cilja — Erihodne in tu je bilo res naše napore hoje konec. Ustavili smo se pred velikim gradom, pred lastnino nekega grofa, ki je tudi živel v njem v svojo ženo. Tu smo odložili tovore in kmalu je bila okrog nas velika množica ljudi. Vprašanje je bilo, kje se bomo nastanili, toda

major ni dolgo razmišljal. "Tisti grad je prevelik za dve osebi, ki živita v njem," je dejal. "V njem je prostora za vso stotnijo."

Pozval je grofa ven in mu stvar pojasnil. Grof seveda ni bil zadovoljen, toda pomagati si ni mogel in moral je privoliti. V eni uri je dobila vsa stotnija prostor v poslopju.

Za tisto vasjo je bila nova državna meja, katero smo takoj zastražili. Naše strojnice smo postavili kakih sto korakov nad glavno cesto in naša naloga je bila strogo paziti, da ne bi kdo prestopil meje brez dovoljenja. Naše delo ni bilo naporno, kajti le redkokdaj je kdo prestopil mejo. Na drugi strani pa sploh ni bilo nobene straže, le finančna patrola je prišla do meje parkrat na dan, a se je takoj umaknila. Vidno je bilo, da se mi bolj bojimo za mejo nego Madžari. Hrane je bilo tudi dovolj in ni bilo vzrokov za pritožbe.

Tu smo ostali le nekaj časa, nakar so nas poslali nedaleč stran, v Markovce ob meji, kjer smo morali večkrat koga aretirati. Nekoč so nas civilisti informirali o nekem židovskem gostilničarju, ki je vsakikrat, ko je bil na drugi strani meje, prignal veliko število prašičev in jih drago prodal. Nekega večera pred semnjem smo se podali v njegovo gostilno, ki je bila ob cesti in kakih sto korakov oddaljena od meje. Nekoliko se je ustrašil, toda ko smo začeli klicati vina na mizo, se je pomiril. Dal nam ga je nekoliko tudi zastonj in poleg tega tudi tobaka, ki ga je doma pridelal. Celo ko je eden izmed nas pričel "plavšati" njegovo hčer, se ni jezil. Naš vodja je bil narednik Rudolf Jordan, ki je svetoval židu, naj kar njemu naznani, kadar bo hotel utihotapiti prašiče na drugo stran meje, in on bo gledal, da ga ne bo nihče prijel.

Zviti žid pa se ni dal kar tako ugnati v kozji rog. Zatrjeval je, da se ne peča s tihotapstvom ter nas je kar naprej zalival z vinom. Pri njem smo veseljačili do polnoči, potem smo se pa napotili proti meji, ne domov. Nedaleč stran od gostilne smo se ustavili in kmalu smo zaslišali na dvorišču prašičje cvile-nje. Takoj smo vedeli, kaj se godi. Hitro smo se skrili v grmovju ter kmalu opazili gostilničarja in njegovega pomočnika, ko sta gnala čez mejo 14 prašičev. Ko smo planili iz grmovja, sta se tako ustrašila, da nista mogla spraviti iz sebe niti besedice. Narednik je ukazal zaplenitev prašičev, kar smo tudi storili. Gostilničar je hotel vedeti, kaj bomo z njim storili, nakar mu je narednik rekel, da lahko gre, ker mu je znano njegovo ime. Naznaniti ga nismo hoteli, kajti že to, da smo mu vzeli prašiče, je bila zanj težka kazen. Enega prašiča smo še tisto noč zaklali in spekli pri stotniji. Slišnih slučajev je bilo več, a jih ne bom opisoval.

Po dvamesečnem bivanju v tistem kraju smo morali odpotovati v Mursko Soboto, kamor so čez nekaj dni dospeli srbski novinci. Bil jih je bataljon in za častnike so dobili same Slovence. Tudi naš oddelek je bil dodeljen k srbski stotniji, da smo učili novince ravnanja s strojnimi. Poveljnik te stotnije je bil nadporočnik Lukane, doma iz Mirne peči na Dolenjskem.

Čez nekaj dni je bila naša stotnija poslana v neko vas ob meji, kjer smo imeli razne udobnosti, kakršnih nisem imel prej ne pozneje v svojem življenju. Kar nas je bilo Slovencev smo samo vezbali Srbe in hrane je bilo več nego smo jo potrebovali. Imeli smo samo enega srbskega častnika, ki pa ni dal dosti na svojo saržo in nam ni niti pustil, da bi ga vikali.

(Konec jutri.)

Učinkovito zdravilo

— Gospod doktor, kam bi bilo bolje poslati mojega bolnega moža, k morju ali v gore?

— Odločno bi vam svetoval poslati ga v gore, toda samo pod pogojem, da odpotujete vi k morju.

Z liceja

"Kako se glasi trpna oblika glagola 'poljubljam'?"

"Ne poljubljam!"

Presenečenje

Napisal Emmerich Halasz

Pavlu Fellerju ves čas njegovega zakona še nikoli ni prišlo na misel, da bi bil ljubosumen na svojo srčkano in mlado ženo Hedo. Še za to se ni zmenil, da je predsedel njegov prijatelj in tovariš Ervin Borda vse večere pri njima. Celu hvaležen mu je bil, zakaj odkar je bil Ervin vsakdanji gost pri Fellerjevih, mu žena ni nikoli več brala kozjih molitvic, če se je zakasnil. In še celo časnike je lahko v miru prebiral, zakaj Ervin je Hedo imenitno zabaval.

Toda zdaj, ko je Pavel prečital pismo, ki ga v njem neki "neznan prijatelj" opozarja, da Ervin grdo izrablja njegovo zaupanje in da ga družijo nežne vezi s Hedo, mu je postalo čudno pri duhi. Ves zmeden se je sprehajal po sobi in zmerom znova prebiral obtožujoče pismo.

"Ali je to sploh mogoče? Ali je res?" se je spraševal.

"Ne, ne!" si je sam odgovarjal. "Saj ni mogoče! Tega Hedi ne morem prisoditi. Vse to je brščas nevarno obrekovanje hudobne sosedice ali pa kakšne zarjavele device!"

Pavel je raztrgal pismo na drobne koščke in sklenil, da sploh ne bo več na to mislil. V pisarno je prišel točno; tovariša pa ni bilo še nobenega, tudi Borda ne. Pavel je položil kup spisov predse in se je skušal zbrati. Nekaj minut mu je šlo po sreči, tedaj je pa vstopil Borda in ga prisrčno pozdravil: "Zdravo, Pavle!"

Feller je samo odkimal in delal dalje. Toda pogosto je dvignil pogled in opazoval svojega sosedo. "Prav čuden fant je Ervin, pa tudi oblečen je zmerom lepo. Ne kaže drugače; tudi jaz se bom moral malo izbranske oblačiti." Feller ni mogel in ni mogel več delati. Strašno počasi so mu tekle ure. Kar oddahnil se je, ko je odbilo dvanajsto.

Ko je doma odklenil vežna vrata, mu je padla Heda, kakor zmerom, okoli vratu in ga prisrčno in tako otroško pozdravila, kakor je znala samo ona: "Dober dan, ljubček! Si kaj utrujen? Seveda si spet garal. Le potolaži se, saj sem ti skuhalo dober obed." Na obe lici ga je poljubila in že je odskakljala spet v kuhinjo. Pavel se je moral nehoti nasmehnuti. "Kakor otrok je," si je dejal. "In tole otroče naj bi me goljufalo, ko ji kar iz oči žarita čistost in odkritosrčnost."

Kmalu je spodil svoje mrčne misli in jedel s tekotom. Popoldne je bil malo pri ženki, malo pa v klubu.

Ko se je zvečer vrnil, je že sedel Ervin na ležalniku. Nič ga ni vznemirila njegova prisotnost. Toda kasneje, ko je opazil, kako dobro se Borda in njegova žena razumeta in se zanj še zmenita ne, ga je minila dobra volja. Hotel se jima je pridružiti v pogovor, pa se mu ni posrečilo. Tako zelo sta bila navajena medsebojnega pogovora, da ju je tretji motil. Jezno je Pavel pograbil časnik in se delal, kakor da bi vneto bral; v resnici je pa vleknil na uho sleherni njuno besedo. Toda niti enega samegu sumljivega zloga ni slišal, zato se je hitro spet potolažil.

Potlej je odšel iz sobe po cigarete. Ko se je vračal, mu je prišlo na misel, da bi ne bilo napak, če bi pri vratih prisluhnil. Menila sta se o neki novi knjigi, zato je Pavel še trenutek počakal in se potem sklonil do ključavnice. Srce mu je nemirno utripalo, zakaj bal se je, da bi ju zalotil pri poljubu. Previdno je pokukal skoz ključavnico, toda oba sta sedela vsakebi kakor prej, ko je bil odšel iz sobe. "Tako globoko sem torej že padel," je mislil in sram ga je postalo. Ko se je vrnil v obednico, je nežno pogledal svojo ženo. Komaj se strpel, da bo Borda odšel, zakaj Hedina zametasta mehka liceca, njene sinje čiste oči, bohotne ustnice in snežno bela rame-na bi bil rad kar pri priči obul s strastnimi poljubi.

Prihodnje dni se je Fellerjeva volja spreminjala kakor vreme v aprilu. Kadar je sedela

F. J. Libby, tajnik Sveta za odvrnitev vojne (levo) in senator Rush Holt iz West Virginije.

Heda sveža, prisrčna in živahna zraven njega, se mu je videlo nemogoče, da bi ga varala. "Sama ljubezen, nežnost in pozornost veje iz njenega vedenja". Toda takoj so se zbudili sumi: "Kaj pa, če se pretvarja, da bi me speljala na led?"

Spomnil se je, da je nekoč po opravih prišel mimo Bordovega stanovanja. Mimogrede ga je hotel pozdraviti, pa mu nihče odprl. Zvonil je in zvonil, tedaj se je pa prikazal Borda v pidžami in samo za ped odprl vrata ter dejal: "Pavle, ne zameri, toda k meni ne moreš; nisem sam." Takrat se je bil Feller obzirno nasmehnil in spet odšel. Kakor strela z jasnega je udarila misel vanj: "Kaj pa, če je bila Heda takrat pri njem?"

Dvomi so ga morili. H koncu je izprevidel, da tako dalje ne gre. Negotovost mu bo še močnejša zmešala. Moral je priti stvari do dna. Izmisli si je prav vsakdanji načrt, toda preproste stvari so zmerom najboljše.

V soboto je pri obedu dejal: "Ljubica, popoldne se bom odpeljal k materi čez nedeljo. V ponedeljek zjutraj se pa vrnem!"

"Grdun ti grdi," se je priliznila Heda, "ravno v nedeljo me puščaš samo?"

"Ne gre drugače," se je oprostal. "Več ko leto dni že nisem videl matere."

Srce mu je kar poskakovalo od veselja. "Glej, saj noče, da bi odpotoval, torej me ne slepari; sicer bi ji bilo gotovo všeč, da izginem."

Od tiste minute je bil trdno prepričan, da bo njegova komedija samo prazna pena; žene itak ne bo zalotil, ko mu je pa zvesta.

Heda ga je spremila na postajo, Pavel si je kupil vozni listek in sedel v brzi vlak. Toda že na prihodnji postaji je izstopil in počakal tri ure na drugi vlak, ki ga je pripeljal nazaj domov. Ura je bila devet.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto in nino. Ker pa člani še plažajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim ta šteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Ciero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.00	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsto denarja ali Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Poljambilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S. N. P. J. ali če se preseli pred od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na list Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati določeno vsto listu Prosveta. Aco tega ne stori, tedaj mora upravništvo list datum za to vsto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsto \$

1) Ime..... Čl. družina.....

Naslov..... Čl. družina.....

2)..... Čl. družina.....

3)..... Čl. družina.....

4)..... Čl. družina.....

5)..... Čl. družina.....

Mesto..... Država.....

Naj naročim..... Star naročnik.....

WEEKS DENTAL OFFICE

Telephone Harrison 6751
Izmerno nizke cene.
Ob nedeljah: 9 do 12
Ure: 8:30 do 5:30
326 S. STATE ST.
Opposite Daily Store, 36th St.